

HC6A, 07-10-2019, internationale aansprakelijkheid

Recap college 10

Immunititeiten

Immunititeit is belangrijk: het stelt mensen in staat om namens een staat op te treden zonder opgepakt te worden. Indien staten hier problemen mee hebben, moet de staat worden aangesproken en niet één individu.

Normale vertegenwoordigers van de staat: in sommige gevallen heb je zowel tijdens als na je functie immunititeit. Dit hangt ervan af of je namens de staat of privé hebt gehandeld.

Hogere functiedragers: voor de vraag of hogere functiedragers immunititeit genieten, moet je ten eerste kijken of zij nog in dienst zijn. Indien het dan gaat om voormalige hoge vertegenwoordigers, blijven zij alleen immuun voor handelingen die zij binnen hun functie hebben verricht. Zij zijn niet immuun voor handelingen die zij in de privésfeer hebben verricht. Indien zij nog steeds vertegenwoordiger zijn, zijn zij voor iedere handeling immuun.

Diplomatieke immunititeit

Een **diplomaat** is volledig immuun en onschendbaar zolang hij in functie is. Hetzelfde geldt voor familie, zijn huis etc. De **diplomatieke immunititeit** moet je specifiek krijgen en is gebaseerd op wederkerigheid. Je krijgt dit pas als twee staten diplomatieke betrekkingen zijn aangegaan. Dan hebben ambassadeurs in de wederzijdse staten diplomatieke immunititeit. Je wilt de afgevaardigden van een staat ongehinderd hun werk kunnen laten doen.

Diplomatieke taken vs consulaire taken

Indien iemand **diplomatieke taken** uitvoert, informeert hij het land waar hij werkzaam is over hoe het er in zijn eigen land aan toe gaat op o.a. politiek, economisch en militair niveau. Hij kijkt op zijn beurt ook hoe het er in het land waar hij werkzaam is, aan toe gaat.

Indien iemand **consulaire taken** uitvoert, kan hij de onderdanen van zijn staat bijstaan in een andere staat.

Immunititeit van de staat hoeft niet afgesproken te worden; het is ontstaan uit het **gewoonterecht**.

Immunititeit: als diplomaat ben je wel onderworpen aan het recht in het land waar jij bent. Jij kan hier echter niet vervolgd worden. De rechter in het land waar jij je bevindt, heeft geen rechtsmacht.

Onschendbaarheid

Onschendbaar ben je als je niet gearresteerd mag worden en niet gehinderd mag worden in je bewegingsvrijheid. Een diplomatiek gebouw is niet immuun, maar onschendbaar. De gaststaat mag het gebouw niet betreden. Zelfs indien er brand is, mag je niet zonder toestemming dat gebouw binnentreden.

Diplomatieke communicatie

Diplomatieke communicatie is in beginsel beschermd; deze communicatie mag in beginsel niet afgeluisterd worden. Er is een beschermingsplicht voor de gebouwen en diplomaten. De ontvangende staat moet bescherming bieden, eventueel door middel van het nemen van maatregelen. Dit geldt vooral indien je een gevaar ziet aankomen.

Diplomatieke betrekkingen kunnen beëindigd worden. Je eigen diplomaten moeten dan ook teruggetrokken worden; alle diplomaten moeten dan het land uit. Ook al is de diplomatie betrekking beëindigd, je mag niet zomaar een gebouw in.

Internationale aansprakelijkheid

Er is geen internationale overheid die kan zeggen dat een staat een bepaling heeft overtreden en daar vervolgens een sanctie over kan opleggen. Staten moeten zelf opkomen voor hun eigen belangen. Dat kan door middel van de **internationale aansprakelijkheid**. Vandaag wordt besproken hoe staten elkaar onderling aansprakelijk kunnen stellen. Tot nu toe is de staatsaansprakelijkheid slechts **gewoonterechtelijk**.

Schema aansprakelijkheidsstelling

Wat moet je doen voordat je een staat aansprakelijk kan stellen? Hiervoor moet je een aantal stappen volgen?

- **Wie** wil je aansprakelijk stellen? Per definitie stel je een andere staat aansprakelijk.
- Is hier **internationaal recht** op van toepassing? Zo ja, welke rechtsbronnen?
- Is er ook sprake van een **schending** van het internationale recht, welke regel is overtreden?
- In hoeverre is de handeling **toe te rekenen** aan de staat?
- Kan de staat nog iets inroepen ter **verdediging**?

Voorbeeld: de genocide in Srebrenica

Veel mannen en jongens zijn in Srebrenica vermoord. Een aantal individuen waren al individueel veroordeeld voor het Joegoslavische tribunaal voor het misdrijf genocide. Bosnië-Herzegovina wil Servië (opvolger van het voormalige Joegoslavië) aansprakelijk houden voor de genocide en wil dat hier gevolgen aan verbonden worden. Dit kwam voor het Internationaal Gerechtshof. De vraag was wie aansprakelijk was voor de genocide. Schema:

- **Wie** wil je aansprakelijk stellen? In dit geval wil Bosnië-Herzegovina een staat aansprakelijk stellen.
- Er is hier duidelijk **internationaal recht** van toepassing.
- Is er sprake van een **schending** van het internationale recht? Het is verboden **genocide** te plegen. Het Hof moest oordelen of er sprake was van genocide. Bij genocide worden er handelingen gepleegd met de bedoeling om een groep in zijn geheel te vernietigen. Het Hof was van oordeel dat er inderdaad genocide was gepleegd.
- Was dit **toe te rekenen** aan de staat Servië?. Een staat is altijd aansprakelijk voor een orgaan van die staat. Alles wat een orgaan van een staat doet, dan is de hele staat daarvoor aansprakelijk. Zijn de munities een orgaan van de staat Servië? De groepen die verantwoordelijk waren voor de genocide, werden betaald door de staat Servië. Bosnië-Herzegovina vond daarom dat Servië aansprakelijk was. Het Hof oordeelde anders. Zij vond dat de verantwoordelijke groepen in jure geen staatsorganen waren, zij waren geen onderdeel van Servië. De facto zou dat wel kunnen door betaling. Betaling reikt echter niet zover dat je kan zeggen dat de munities volledig afhankelijk waren. Dus geen mogelijkheid om Servië aansprakelijk te stellen.

Particuliere bedrijven en staatstaken

Een Staat kan niet onder haar aansprakelijkheid uitkomen door bepaalde typische staatstaken toe te kennen aan particuliere bedrijven.

Een staat is niet verantwoordelijk voor het gedrag dat particulieren doen, tenzij die persoon of personen een staatshandeling aan het verrichten is. Dit is zo indien zij handelen onder de **instructie** van de staat. Dit kan tot toerekenbaarheid leiden van de staat. Indien er sprake is van een inbreuk van het

internationale recht, dan kan de staat aansprakelijk worden gesteld. De Staat moet een groep **willens** en **wetens** hebben aangestuurd met een bepaald specifiek doel! Er geldt dus een effectieve aansprakelijkheid voor staatsaansprakelijkheid.

Conclusie Servië

De handelingen van de munities vallen niet onder direction en control van de Servische regering. Als Servië zelf niet aansprakelijk gesteld kan worden, is Servië dan medeplichtig geweest? Ook daar kon het hof geen aanleiding voor vinden. Het veronderstelt een zekere leiding geven van handelingen. Hier was geen bewijs voor. Had Servië moeten voorkomen dat de genocide plaatsvond (zorgvuldigheidsbeginsel)? Het Hof vond dat ze onvoldoende geprobeerd hebben de genocide te voorkomen, terwijl ze wel iets hadden kunnen doen. Hof gaf ook aan dat de betrokken personen gestraft hadden moeten worden. Er is een internationale onrechtmatige daad gepleegd; indirect valt genocide toe te rekenen omdat de staat onvoldoende had gedaan om dit misdrijf te voorkomen.

Zorgvuldigheid: je moet als staat de zorgvuldigheid te betrachten om de diplomaten en de diplomatieke gebouwen te beschermen. Je moet als staat bijvoorbeeld ervoor zorgen dat er politie in de buurt is indien er een demonstratie gaat plaatsvinden. Doe je dat niet, dan ben je aansprakelijk voor eventuele schade die daaruit ontstaat.

Verdedigingsgronden

Ondanks dat je een onrechtmatige daad pleegt, kan het zijn dat je hier een goede grond voor hebt. Denk bijvoorbeeld aan:

- Zelfverdediging ;
- Overmacht;
- Tegenmaatregelen;
- Nood;
- Noodzaak.